

Crna Gora
VLADA CRNE GORE
Broj:08-1920/K
Podgorica, 10. decembar 2015. godine

PREDSJEDNIKU SKUPŠTINE CRNE GORE

PODGORICA

Vlada Crne Gore, na sjednici od 3. decembra 2015. godine, razmotrila je amandmane na Predlog zakona o energetici (predlagač poslanik mr Dritan Abazović), koje je dostavila Skupština Crne Gore.

Amandmani glase:

AMANDMAN I

U članu 64 Predloga zakona poslije stava 1 dodaje se novi stav 2 koji glasi:

„(2) troškovi gubitaka koje će odobriti Agencija, iz stava 1 ovog člana, neće prelaziti stopu prosječnog nivoa troškova gubitaka koji se izračunavaju u odnosu na sve zemlje članice Evropske unije“.

Stavovi 2, 3, 4, 5, 6 postaju stavovi 3, 4, 5, 6, 7.

Vlada ne prihvata Amandman I.

Obrazloženje

U odnosu na Amandman I Vlada ističe da odredba člana 64 Predloga zakona u potpunosti reguliše pitanje utvrđivanja troška gubitaka, uz učešće struke i nauke i sagledavanja realnih okolnosti u prenosnom odnosno distributivnom sistemu u Crnoj Gori. Precizirane su i nadležnosti Agencije u utvrđivanju ovih troškova, kao i u postupku praćenja ostvarivanja gubitaka.

Predložena odredba je teško primjenjiva jer je nejasna formulacija: „stopom prosječnog nivoa troškova gubitaka koji se izračunavaju u odnosu na sve zemlje članice Evropske unije“ i takvu stopu ne objavljuje nijedna evropska institucija. Takođe, kako se troškovi gubitaka, shodno odredbama Predloga zakona, utvrđuju po pravilu za višegodišnji regulatorni period, dakle „ex ante“, a koriguju „ex post“, nejasno je koji je u tom slučaju relevantan period u praksi EU zemalja.

Upoređenje s Evropskom unijom i drugim zemljama treba primjenjivati prilikom postavljanja ciljeva i opredjeljenja za optimizaciju ovih troškova. Međutim, treba imati u vidu da elektroenergetski sistem svake države ima svoje

specifičnosti koje utiču na nivo gubitaka, kao što su: razuđenost (razgranatost) mreže, postojeći naponski nivoi i transformacije, struktura potrošnje po naponskim nivoima, geografske karakteristike terena, gustina potrošnje i sl. Crna Gora je, u tom smislu, vrlo specifična jer, zbog njene veličine i geografskih karakteristika terena, distributivnu mrežu karakteriše velika razuđenost i mala gustina potrošnje u ruralnim zonama brdsko-planinskih područja, a zbog klimatskih uslova javljaju se velike sezonske varijacije vršnih opterećenja, koje su naročito izražene u turističkim destinacijama. Navedene karakteristike znatno utiču na nivo gubitaka u našem elektroenergetskom sistemu.

Imajući u vidu navedeno, Vlada je mišljenja da je članom 64 Predloga zakona predviđen adekvatan način za utvrđivanje nivoa gubitaka i priznavanje opravdanih troškova gubitaka i da predloženi amandman ne treba prihvatiti.

AMANDMAN II

U članu 78 stav 6 briše se.

Vlada ne prihvata Amandman II.

Obrazloženje

Postupak izdavanja energetske dozvole propisan je u skladu sa zahtjevom Direktive 2009/72/EZ o zajedničkim pravilima za unutrašnje tržište električne energije i Direktive 2012/27/EU o energetskej efikasnosti.

Predlogom zakona o energetici definisano je da se ovaj postupak sprovodi samo za male objekte za proizvodnju električne energije snage do 1 MW, objekte za proizvodnju toplotne energije za daljinsko grijanje i/ili hlađenje ili industrijsku upotrebu i objekte za distribuciju toplotne energije za daljinsko grijanje i/ili hlađenje ili industrijsku upotrebu. U skladu s navedenim direktivama, energetska dozvola se izdaje na zahtjev potencijalnog investitora koji ispunjava kriterijume utvrđene Predlogom zakona, i to bez sprovođenja javnog nadmetanja. Predlogom zakona je propisano da se postupak izdavanja energetske dozvole sprovodi u skladu s objektivnim, transparentnim i nediskriminatornim kriterijumima.

Kada je u pitanju izgradnja objekata za proizvodnju električne energije, ovaj postupak predstavlja izuzetak jer se primjenjuje samo za objekte snage do 1MW koji koriste male energetske i prostorne resurse. Takođe, ovaj postupak je usklađen i s propisima Evropske unije koji se odnose na kontrolu državne pomoći.

Odredba člana 78 stav 6 neophodna je zbog potpune uređenosti ovog postupka.

AMANDMAN III

U članu 83 u stavu 5 tačka 1 briše se.

Vlada ne prihvata Amandman III.

Obrazloženje

Članom 14 stav 6 Direktive 2012/27/EU o energetskej efikasnosti propisano je da države mogu odlučiti da se za određena postrojenja ne sprovode analize troškova i koristi. U takva postrojenja spadaju postrojenja za proizvodnju električne energije koja se koriste kod vršnih opterećenja i postrojenja za proizvodnju električne energije za koja se planira da će se u narednom petogodišnjem periodu prosječno raditi manje od 1.500 radnih sati godišnje. U skladu s takvim zahtjevom Direktive 2012/27/EU, formulisana je odredba člana 83 stav 5 tačka 1 Predloga zakona o energetici.

AMANDMAN IV

U članu 83 u stavu 6 riječi: „prelazi 50%“ mijenjaju se u riječi: „prelazi 30%“.

Vlada prihvata Amandman IV.

AMANDMAN V

U članu 85 u stavu 2 tačka 3 briše se.

Vlada ne prihvata Amandman V.

Obrazloženje

Vlada ne prihvata Amandman V jer se pouzdan, bezbjedan i kvalitetan način snabdijevanja električnom energijom i gasom ne može obezbijediti bez gubitaka u prenosu i distribuciji energije, odnosno bez nabavke energije za pokrivanje tih gubitaka. Gubici energije u prenosnom i distributivnom sistemu posljedica su fizičkih zakona i predstavljaju tehničku neminovnost. Gubici energije pri energetske transformacijama i prenosu energije uvijek se javljaju i predstavljaju opravdani trošak mrežnih operatora. Modernizacijom i unapređenjem postrojenja, uređaja i opreme gubici se mogu samo smanjiti, ali se ne mogu u potpunosti eliminisati.

Obezbeđenje energije za pokrivanje gubitaka u prenosnom i distributivnom sistemu jedan je od uslova koje je neophodno ispuniti da bi se omogućilo snabdijevanje kupaca električnom energijom i gasom. Znači, bez obezbeđenja energije za pokrivanje gubitaka nije moguće funkcionisanje prenosnog i distributivnog sistema jer bi se ugrozilo snabdijevanje kupaca, a time i javni interes. Iz tog razloga energija za pokrivanje dozvoljenih gubitaka u prenosnom i distributivnom sistemu električne energije ili gasa mora imati isti tretman kao i energija za snabdijevanje krajnjih kupaca. Navedena odredba je u interesu kupaca jer se na ovaj način obezbeđuje sigurnost u snabdijevanju električnom energijom i gasom.

Članom 93 stav 4 Predloga zakona definisana je obaveza proizvođača električne energije da, na zahtjev operatora prenosnog ili distributivnog sistema, ponudi električnu energiju za pokrivanje gubitaka u prenosnom i distributivnom sistemu. Kako energiju za pokrivanje gubitaka u prenosnom i distributivnom

sistemu mrežni operatori kupuju putem transparentnog postupka, nametnutom obavezom proizvođaču da ponudi navedenu energiju nije ugrožen njegov ekonomski interes jer će istu u javnom postupku nuditi po tržišnim cijenama. Važno je istaći da je članom 85 stav 2 definisano da su energetske subjekti koji vrše djelatnosti od javnog interesa dužni da obezbjeđuju energiju za pokrivanje gubitaka u prenosnom i distributivnom sistemu u skladu s energetske bilansom, što znači da je njihova obaveza po ovom osnovu definisana na nivou planiranih gubitaka, sadržanih u energetske bilansu koji usvaja Vlada.

Obezbeđenje električne energije za pokrivanje gubitaka je uslov bez kojega se ne može obezbijediti ostvarivanje pouzdanog rada interkonektovanog elektroenergetskog sistema kao cjeline, u tome i mrežnih sistema svake države pojedinačno.

Imajući u vidu navedeno, Vlada smatra da se obezbeđenje energije za pokrivanje gubitaka u prenosnim i distributivnim sistemima električne energije i gasa vrši u cilju ostvarivanja javnog interesa i snabdijevanja na bezbjedan, pouzdan i kvalitetan način i da predloženi amandman ne treba prihvatiti.

AMANDMAN VI

U članu 136 stav 3 briše se.

Vlada ne prihvata Amandman VI.

Objašnjenje

Odredba člana 136 stav 3 Predloga zakona je u skladu s članom 26 stav 1 i stav 2 tačka c) Direktive 2009/72/EZ o zajedničkim pravilima za unutrašnje tržište električne energije. Kada je u pitanju pravno razdvajanje operatora distributivnog sistema električne energije, navedena direktiva ne zahtijeva vlasničko razdvajanje, što znači da matična kompanija može da osnuje nezavisni pravni subjekt koji će obavljati ovu djelatnost, pri čemu matična kompanija odobrava finansijski plan zavisnog društva i postavlja granice zaduživanja. Drugim odredbama Predloga zakona obezbijeđen je potreban nivo nezavisnosti, koji je u potpunosti u skladu s Direktivom 2009/72/EZ.

AMANDMAN VII

U članu 149 u stavu 6 riječ: „pet“ zamjenjuje se riječju: „deset“.

Vlada prihvata Amandman VII s tim što se predložena izmjena odnosi na stav 1 tačku 6.

AMANDMAN VIII

U članu 164 stav 3 briše se.

Vlada ne prihvata Amandman VIII.

Obrazloženje

Odredba člana 164 stav 3 Predloga zakona je u skladu s članom 26 stav 1 i stav 2 tačka c) Direktive 2009/73/EZ o zajedničkim pravilima za unutrašnje tržište prirodnog gasa. Kada je u pitanju pravno razdvajanje operatora distributivnog sistema prirodnog gasa, navedena direktiva ne zahtijeva vlasničko razdvajanje, što znači da matična kompanija može da osnuje nezavisni pravni subjekt koji će obavljati ovu djelatnost, pri čemu matična kompanija odobrava finansijski plan zavisnog društva i postavlja granice zaduživanja. Drugim odredbama Predloga zakona obezbijeđen je potreban nivo nezavisnosti, koji je u potpunosti u skladu s Direktivom 2009/73/EZ.

AMANDMAN IX

U članu 166 stav 2 briše se.

Vlada ne prihvata Amandman IX.

Obrazloženje

Odredba člana 166 stav 2 Predloga zakona je u skladu s članom 15 stav 1 i stav 2 tačka c) Direktive 2009/73/EZ o zajedničkim pravilima za unutrašnje tržište prirodnog gasa. Kada je u pitanju pravno razdvajanje operatora sistema za skladištenje gasa, navedena direktiva ne zahtijeva vlasničko razdvajanje, što znači da matična kompanija može da osnuje nezavisni pravni subjekt koji će obavljati ovu djelatnost, pri čemu matična kompanija odobrava finansijski plan zavisnog društva, postavlja granice zaduživanja i vrši nadzor nad upravljanjem u pogledu povrata sredstava. Drugim odredbama Predloga zakona obezbijeđen je potreban nivo nezavisnosti, koji je u potpunosti u skladu sa Direktivom 2009/73/EZ.

AMANDMAN X

U članu 174 stav 3 briše se.

Vlada ne prihvata Amandman X.

Obrazloženje

Vlada ne prihvata Amandman X jer je odredba člana 174 stav 3 Predloga zakona u skladu s članom 23 st. 2 i 3 Direktive 2009/72/EZ o zajedničkim pravilima za unutrašnje tržište električne energije i članom 23 stav 2 Direktive 2009/73/EZ o zajedničkim pravilima za unutrašnje tržište prirodnog gasa. U slučaju prihvatanja ovog amandmana, Predlog zakona o ovom pitanju ne bi se uskladio s Direktivom 2009/72/EZ i Direktivom 2009/73/EZ, odnosno s Trećim energetske paketom EU.

AMANDMAN XI

U članu 177 stav 3 briše se.

Vlada ne prihvata Amandman XI.

Obrazloženje

Vlada ne prihvata Amandman XI jer je stavom 3 propisano da priključenje interkonektora električne energije ne mora biti predmet naplate naknade za priključenje, s obzirom da se uslovi za priključenje interkonektora utvrđuju potvrđenim međudržavnim ugovorima. Naime, kada se gradi interkonektor između dvije države, može se smatrati da se prenosni sistem susjedne države priključuje na naš prenosni sistem, kao i da se naš prenosni sistem priključuje na prenosni sistem druge države. Ako se uslovi za priključenje interkonektora precizno ne definišu, moglo bi doći do obostrane naplate priključenja, što je upitno. Odredba iz stava 3 odnosi se na plaćanje naknade za priključenje interkonektora na prenosni sistem, a naknada za priključenje na prenosni sistem odobrava se od strane regulatornog tijela i u našoj i u susjednim državama, u skladu sa zahtjevima Direktive 2009/72/EZ o zajedničkim pravilima za unutrašnje tržište električne energije. Navedena odredba ne utiče negativno na konkurenciju jer pojednostavljenje uslova za priključenje interkonektora ima pozitivan uticaj na izgradnju interkonektora kojima se pospješuje i omogućava razvoj tržišne konkurencije i povećanje sigurnosti snabdijevanja.

AMANDMAN XII

U članu 215 u stavu 5 riječi „i drugim državama“ brišu se.
Vlada ne prihvata Amandman XII.

Obrazloženje

Direktivom 2009/119/EZ o obavezi država članica da održavaju minimalne zalihe sirove nafte i/ili naftnih derivata predviđeno je da se obavezne zalihe sirove nafte i/ili naftnih derivata mogu čuvati i u drugoj državi članici Evropske unije. U toku pripreme Akcionog plana za sprovođenje Direktive o obaveznim strateškim rezervama nafte i/ili naftnih derivata, koji je Vlada Crne Gore usvojila 23. aprila 2015. godine, analizirani su različiti mogući modeli, s aspekta njihove primjenljivosti u Crnoj Gori i uticaja na maloprodajnu cijenu naftnih derivata. Rezultati analize su pokazali da je za Crnu Goru najpovoljniji tzv. kombinovani model (koji predstavlja kombinaciju industrijskog i državnog modela), uz rezervaciju određenih količina uskladištenih naftnih derivata u nekoj od država Evropske unije, u skladu s ugovorom kojim se definišu količine, period čuvanja i cijene. Rezervacija je moguća samo za određeni procenat potrebnih strateških rezervi, i to samo u slučaju kada se prethodno obezbijede znatne količine rezervi naftnih derivata koje su fizički raspoložive u zemlji.

S obzirom da je odredba člana 215 stav 5 Predloga zakona u skladu s Direktivom 2009/119/EZ i navedenim akcionim planom za sprovođenje Direktive o obaveznim strateškim rezervama nafte i/ili naftnih derivata, Vlada smatra da ovaj amandman ne treba prihvatiti.

AMANDMAN XIII

U članu 227 u stavu 1 riječi: „osim pravila iz člana 43 stav 5 tačka 3 ovog zakona koja je dužna da utvrdi u roku od dvije godine, od dana stupanja na snagu ovog zakona“ brišu se.

Vlada ne prihvata Amandman XIII.

Obrazloženje

Amandmanom se predlaže izmjena u članu 237 stav 1, a ne kako je navedeno u članu 227 stav 1. Članom 237 stav 1 utvrđena je obaveza Regulatorne agencije za energetiku da, u roku od 12 mjeseci od dana stupanja na snagu Zakona o energetici, donese pravila o minimumu kvaliteta isporuke i snabdijevanja električnom energijom, osim pravila koja se odnose na kvalitet napona električne energije, koja je dužna da utvrdi u roku od dvije godine od dana stupanja na snagu Zakona. Rok od dvije godine je predložen u skladu s objektivnim mogućnostima energetske subjekata da postignu odgovarajući nivo napona propisan tehničkim pravilima, tj. obezbijede ispunjavanje minimalnih standarda kvaliteta napona električne energije, uzimajući u obzir postojeće stanje elektroenergetske mreže. Da bi se ispunio zahtjev u pogledu kvaliteta napona električne energije, potrebno je duži period ulagati u postojeću mrežu. Navedeni rok je utvrđen jer operator distributivnog sistema nema sistem za prikupljanje i obradu podataka za kvalitet napona električne energije i objektivno ga je nemoguće pripremiti za kraći rok.

AMANDMAN XIV

U članu 227 u stavu 3 riječ: „tri“ zamjenjuje se riječju: „jedne“.

Vlada ne prihvata Amandman XIV.

Obrazloženje

Amandmanom se predlaže izmjena u članu 237 stav 3, a ne kako je navedeno u članu 227 stav 3. Rok za primjenu finansijske kompenzacije koju su energetske subjekti dužni da plate zbog neispunjavanja propisanog minimuma kvaliteta snabdijevanja predložen je imajući u vidu postojeće stanje elektroenergetskog sistema i u skladu s objektivnim mogućnostima energetske subjekata da postignu odgovarajući nivo kvaliteta snabdijevanja. Da bi se ovo zakonsko rješenje primijenilo, potrebno je realizovati određene investicije u dužem periodu. Naime, potrebna su znatna sredstva i vrijeme za nabavku i uspostavljanje sistema za prikupljanje podataka o kvalitetu snabdijevanja (učestanost i trajanje prekida u snabdijevanju kupaca električnom energijom), na osnovu kojih bi se moglo zaključivati o ispunjavanju minimuma kvaliteta snabdijevanja i vršiti obračun finansijske kompenzacije koju energetske subjekti treba da plate kupcu. Imajući u vidu navedeno, kao i neophodnost angažovanja znatnih tehničkih i kadrovskih resursa za uspostavljanje sistema za prikupljanje,

praćenje i obradu podataka, Vlada smatra da rok za primjenu ovog zakonskog rješenja ne treba skraćivati.

AMANDMAN XV

U članu 248 u stavu 1 u tački 1 riječi: „od 7%“ zamjenjuju se riječima: „od 1%“, i riječi: „od 6%“ zamjenjuju se riječima: „od 1%“.

Vlada ne prihvata Amandman XV.

Obrazloženje

Članom 248 stav 1 definisana je dinamika promjene cijene električne energije za krajnje kupce koji, nakon 1. 1 2017. godine, nastave snabdijevanje preko sadašnjeg javnog snabdjevača, koji, nakon stupanja na snagu ovog zakona, postaje tržišni snabdjevač. Razlog uvođenja ograničenja definisanih ovim stavom je relativno niska cijena električne energije u Crnoj Gori i realna opasnost od njenog znatnijeg povećanja nakon pojave novih snabdjevača na tržištu električne energije. Važeća cijena električne energije na računima krajnjih kupaca u Crnoj Gori je za 10-15% niža u odnosu na njenu cijenu na regionalnom tržištu. Imajući u vidu socio-ekonomsku situaciju u Crnoj Gori, Predlogom zakona je ograničenjem cijene sadašnjeg javnog i budućeg tržišnog snabdjevača, planirana dinamika postepenog dostizanja tržišne cijene električne energije u Crnoj Gori. Tako je za komponentu „cijena električne energije“ predviđeno da nema promjene u toku 2016. godine u odnosu na cijenu koja bude važila na dan stupanja na snagu ovog zakona, a da se, nakon toga, za trogodišnji period primjenjuju ograničenja povećanja te cijene, i to: 7% za 2017. godinu i 6% godišnje za naredne dvije godine. Takođe je predviđena mogućnost produženja primjene ovih ograničenja za tri godine ako Regulatorna agencija za energetiku procijeni da nijesu ispunjeni uslovi za postojanje likvidnog tržišta električne energije u Crnoj Gori.

Kako je Predlog zakona o energetici usklađen s Direktivom 2009/72/EZ o zajedničkim pravilima za unutrašnje tržište električne energije, kojom se ne zahtijeva regulacija cijene električne energije, već samo mrežnih usluga, ovakvim zakonskim rješenjem se sprečava znatnije povećanje cijena električne energije nakon stupanja na snagu ovog zakona.

Smanjenje stope mogućeg povećanja cijene električne energije na 1% najvjerovatnije bi imalo za posljedicu održavanje monopola jednog snabdjevača, kojem bi se znatno ograničavala mogućnost tržišnog poslovanja, kao i nemogućnost pojave novih snabdjevača i stvaranje likvidnog tržišta.

Predloženim ograničenjem povećanja cijene električne energije na 7% odnosno 6% sprečava se da dominantni snabdjevač neodmjereno poveća cijene. Ova odredba ima za cilj da se zaštite kupci, s jedne strane i istovremeno da se stvore uslovi za uvođenje konkurencije.

PREDSJEDNIK
Milo Đukanović

